

Aan: Gemeenteraad Zoetermeer

Datum: 3 februari 2020

Betreft: Reactie op nota Duurzaamheid & Groen

Onderstaand reageert het college op het verzoek van de raadscommissie op de brief van Dezo aan de gemeenteraad. Cursief leest u de reactie van het college.

Na kennisneming en bestudering van de stukken die vandaag in de Commissie Stad behandeld worden voelen we ons geroepen om te reageren. Dat doen we middels het spreekrecht en met deze brief.

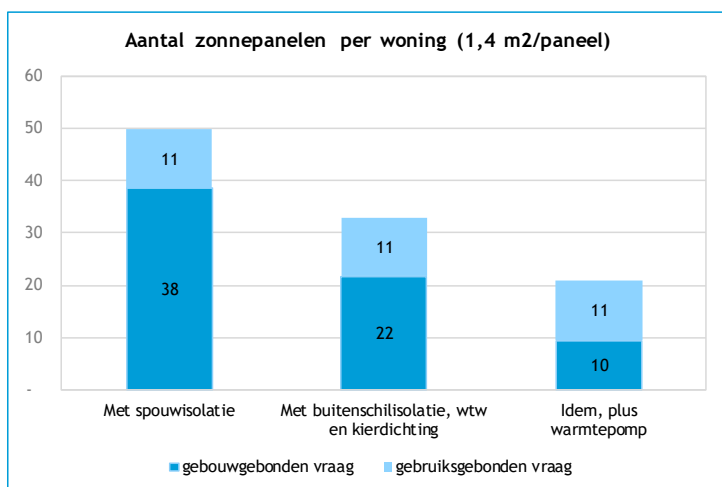
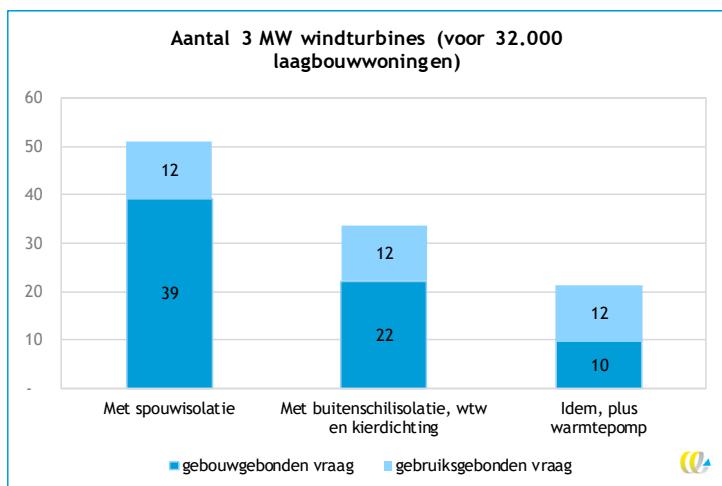
Ambitie

Naar onze mening wordt de focus teveel gelegd op alleen aardgasvrij in 2040. De uitdaging is veel groter dan alleen aardgasvrij. Het energiegebruik d.m.v. alternatieve duurzame bronnen is ook beperkt. DEZO is van mening dat er beter gestreefd kan worden naar het energie neutraal maken van de gemeente. Dat betekent meer lokale duurzame opwek van elektriciteit en warmte.

- ➔ *Het college beschouwt de ambitie om in 2040 aardgasvrij te zijn als realistisch(er). Energieneutraal betekent (ook volgens DEZO) dat er in Zoetermeer net zo veel energie moet worden opgewekt als dat er gebruikt wordt.*

Ter illustratie hieronder twee weergaven. 1. het aantal benodigde windmolens dat nodig zou zijn om alle eengezinswoningen in Zoetermeer energieneutraal te maken. 2. het aantal zonnepanelen dat nodig is om een eengezinswoning energieneutraal te maken. Het aantal varieert afhankelijk van de energiezuinigheid van de woning (berekening CE Delft). De energie voor appartementen, kantoren, bedrijven en andere utiliteitsgebouwen zijn buiten beschouwing gebleven.

Daarom stelt het college voor om in het programma de opwek zoveel als redelijkerwijs mogelijk is te stimuleren. Daarvoor is een verkenning aangekondigd naar de ruimtelijke mogelijkheden en de wenselijkheid van windenergie en zonneparken. Deze verkenning zal dienen als bouwsteen voor de omgevingsvisie. Naar aanleiding hiervan kan concreter worden welk aantal zonnepanelen en windturbines realistisch zou kunnen zijn voor Zoetermeer.

Verder is energiebesparing onderdeel van de strategie naar aardgasvrij. Hiervoor zijn ook concrete ambities geformuleerd.

Particuliere woningeigenaren

De groep particuliere woningeigenaren blijven een vergeten groep. (Kijk naar Palenstein) Alle aandacht (en geld) gaat uit naar de woningcoöperaties (huurders) en utiliteitsbouw. Argumentatie voor deze aanpak is onder andere dat er geen (betaalbare) alternatieven zouden zijn voor particuliere woningeigenaren. Uit ervaring die DEZ heeft opgebouwd de laatste 5 jaar weet zij dat er wel degelijk mogelijkheden bestaan. Maar veel inwoners wachten op

centrale oplossingen of zijn terughoudend in verband met onduidelijk beleid van de overheden. Regie van uit de gemeentelijke overheid is gewenst.

- ➔ *Juist voor de particuliere woningeigenaren wordt een speciale programmalijs opgezet die voortbouwt op de huidige ervaringen en aanpak. Op deze manier gaan we verder met onafhankelijke advisering en ontzorging. Die lijn is cruciaal voor het draagvlak en haalbaarheid van de energietransitie.*

De aanpak bij particulieren zal om diverse redenen wel anders zijn dan bij de professionelere huiseigenaren en VvE's. Bij met name particuliere huiseigenaren zal de aanpak naar verhouding veel meer stapsgewijs plaatsvinden en bij de grotere organisaties zal een aanpak in één keer naar aardgasvrij naar verhouding meer voorkomen.

De kwalificatie 'particulieren vergeten groep' wordt in ieder geval door het college zeker niet herkend. De ondersteuning van particulieren heeft de hoogste prioriteit zoals blijkt uit raadsbesluit 4 (dat over de uitvoering gaat).

Energiearmoede

Er wordt niets gedaan voor mensen met een kleine beurs. De kreet 'Energiearmoede' is al ontstaan. DEZo heeft al geruime tijd een kant en klare oplossing voor deze groep. Zonder inleg deelnemen in een postcoderoos zonnepark is een mooie kans voor deze groep op deel te nemen aan de energietransitie zonder dat het financiële gevolgen heeft voor hun leefsituatie. Hierbij is alleen een bankgarantie van de gemeente al voldoende om dit te organiseren

- ➔ *De gemeente is erg terughoudend in het afgeven van bankgaranties. Hier hebben diverse debatten over plaatsgevonden. Afgeven van een bankgarantie voor dit doel zou niet in het gemeentelijk beleid passen.*

Inspraak/Samenspraak/Participatie

Het verbaast ons dat er vastgehouden worden aan oude vormen van inspraak/samenspraak. Reageren op een plan dat voor 90% al uitgewerkt is nodigt niet uit om op te reageren. Het wekt daarnaast ook vaak een tegenbeweging op. Betrek inwoners in een vroeg stadium bij plannenmakerij, maak gebruik van de expertise van inwoners van Zoetermeer. De energietransitie gaat de bewoners persoonlijk aan.

- ➔ *De warmtetransitievisie is het eerste echte gemeentelijke energieplan. De raad wordt bij de actualisatie van het programma Duurzaam & Groen Zoetermeer voorgesteld om voorafgaand een procesvoorstel vast te stellen.*

Klimaatakkoord en 50% lokale opwek

In de plannen is nauwelijks iets terug te vinden over de invulling van de eis uit het klimaatakkoord dat minimaal 50% van de duurzame opwek van elektriciteit in lokale handen moet komen. De twee daken die de gemeente tot nu toe beschikbaar stelt aan DEZo voor postcoderoosprojecten zijn een druppel op een gloeiende plaat. Er is behoefte aan meer daken, niet alleen van de gemeente maar ook van woningbouwcorporaties en particulieren.

- ➔ *Het college gaat graag in overleg met Dezo om tot een keuze voor extra daken te komen. De gemeente heeft een aantal jaar geleden aan Dezo 4 daken beschikbaar gesteld. Twee zijn 'teruggegeven' omdat het daar niet haalbaar bleek. Eén dak is intussen vol en in bedrijf. Het tweede dak is voor ongeveer 25% uitgegeven. De gemeente biedt Dezo bij elke informatieavond voor particuliere huiseigenaren de ruimte om mensen te werven voor de postcoderoosregeling. Aan Dezo is gevraagd in welke wijken en welke gebouwen Dezo concreet interesse heeft.*

Klimaatakkoord en participatie

In de paragraaf 'Elektriciteit' van het Klimaatakkoord staat dat burgers moeten participeren in ontwikkeling van plannen voor de energietransitie. Zoals eerder genoemd is inspraak/samenspraak niet hetzelfde als participatie. Van de diensten die de "Participatie coalitie", die is opgericht om ambtenaren en burgers te ondersteunen, aanbiedt wordt geen gebruik gemaakt.

- ➔ *Het college wil graag met Dezo in gesprek om de mogelijkheden van deze coalitie te verkennen.*

Opwek duurzame energie

Benut elke oppervlak

Dat eigenaren van panden en/of terreinen geholpen worden om duurzame energie op te wekken is mooi. Maar met de huidige regelgeving blijft het dan beperkt tot opwek voor eigen gebruik. Hierdoor wordt er oppervlak onbenut gelaten. Met collectieve oplossingen waarbij het totale oppervlak benut wordt kunnen pandeigenaren ook participeren. Dezo heeft hiervoor oplossingen voorhanden

- ➔ *Graag wil het college hier een verkennend gesprek over.*

Collectieve oplossingen

De postcoderoos (en de opvolgende regelingen) zijn ideaal om in te passen op grote dakoppervlakken. Het zijn ook oplossingen voor de middellange termijn. De postcoderoosregeling werkt voor maximaal 15 jaar. Dus het is mooi toepasbaar voor panden waar het groot onderhoud de eerste 15 jaar niet van toepassing is. Ook kan er gedacht worden aan de geluidswallen langs de

snelweg, talud van de randstadrail en terreinen waar de eerste 15 jaar geen bestemming voor te vinden is.

- ➔ *In het programma is een verkenning aangekondigd naar de ruimtelijke mogelijkheden en de wenselijkheid van windenergie en zonneparken als bouwsteen voor de omgevingsvisie. Graag willen we op basis van de resultaten van deze verkenning met Dezo een verkennend gesprek voeren.*

Lokale (open) warmtenetten

Kleine collectieve warmtenetten

Er wordt alleen aandacht besteed aan één op één oplossingen of grootschalige projecten (zoals bijvoorbeeld de Warmterotonde). Voorbeeld is de WKO installatie die voor de utiliteitsbouw in Palenstein wordt gerealiseerd. Door bronnen voor WKO of geothermische installaties iets groter te dimensioneren, meer geografisch te spreiden en te koppelen ontstaan er kansen voor aansluiting door kleingebruikers uit de buurt. Hiermee kan een gebaar worden gemaakt naar de particuliere woningeigenaren.

- ➔ *In het raadsvoorstel stelt het college voor om de beschikbaarheid van duurzame warmtebronnen te bevorderen. Het ligt door de randvoorwaarden wel complexer dan door Dezo geschetst. Concreet betekent dit lokaal:*

Het verkennen van de technische mogelijkheden en het maken van lokale plannen voor bodemenergie (warmte en koudeopslag WKO) en aquathermie (energie uit oppervlakte-, afval- en drinkwater). Dit gebeurt in de Binnenstad én Palenstein.

Let wel: om gebruik te maken van een WKO is een warmtepomp nodig. En voor een warmtepomp moet een woning adequaat geïsoleerd zijn. Isolatie van woningen heeft dus prioriteit. Dit thema wordt verder uitgewerkt in de warmtevisie en daarom is daar het warmtenet expliciet benoemd.

Kleinschalige warmtebronnen

Op open warmtenetten wordt het ook mogelijk om kleinschalige duurzame warmtebronnen te koppelen. Door toepassing van o.a. geothermische bronnen en aquathermie die hun warmte kunnen invoeden op het open warmtenet wordt de beschikbaarheid van warmte vergroot en het leveringsrisico gespreid. Dit kan bovendien ook een bijdrage leveren aan het koelen van de stad.

Koeling van de stad

Door in de zomer warmte te onttrekken aan oppervlakte water, leidingwater, grondwater snijdt het mes aan twee kanten. Warmte wordt gewonnen en opgeslagen voor gebruik in de winter. De stad kan beter warmte opnemen waardoor het leefklimaat verbetert. Het zou zelfs problemen zoals de blauwalg in het oppervlakte water kunnen voorkomen.

- ➔ *De gemeente verkent met Dunea en HHRijnland deze zogenaamde 'aquathermie' mogelijkheden. De toepassing kan overigens alleen in combinatie met warmte koude opslag (WKO) en warmtepompen.*

Lage temperatuur warmtenetten

Uit ervaringen met collectieve (kleinschalige) warmtenetten weten we dat lage temperatuur warmtenetten het meest efficiënt en rendabel zijn. Dat betekent wel dat eindgebruikers middels een eigen warmtepomp de temperatuur moeten verhogen voor eigen gebruik. Dit heeft als voordeel dat grootgebruikers meer moeten investeren (warmtepomp met hoger vermogen) en kan de infrastructuur voor iedere gebruiker gelijkwaardig gedimensioneerd worden.

- ➔ *Dit is min of meer de gekozen aanpak. De aardgasvrije warmtevoorziening voor de hoogbouw in Palenstein gaat ook uit van een lage temperatuur warmtenet met per gebouw één of meer warmtepompen. De warmtevoorziening wordt gefaseerd aangelegd. Dit is aansluitend op de natuurlijke investeringsmomenten in het vastgoed. Zonder goede isolatie en ventilatie kan er niet goed van een dergelijke voorziening gebruik worden gemaakt.*

Geïntegreerde aanpak

Fragmentatie van inzet

Op dit moment worden verschillende partijen gesubsidieerd met kortlopende financiering (max 1 jaar). Alhoewel de verschillende partijen (DEZo, Piëzo, Reimarkt en DuurSamen) constant de samenwerking zoeken gaat er geld en inzet verloren door deze onderlinge afstemming. Er is behoefte aan regie en faciliteiten. DuurSamen wil dit invullen langs de motie "ontzorgen van inwoners bij de energietransitie".

- ➔ *Drie jaar geleden heeft de gemeente een brede, open en transparante uitvraag gedaan voor een organisatie die de spil moest vormen in de informatievoorziening (energieloket) en ontzorging van particuliere huiseigenaren. Dit was inclusief een substantiële ondersteuningssubsidie gedurende drie jaar. Reimarkt is hiervoor destijds door een commissie geselecteerd. Naast de rol die Reimarkt vervult, was en is er ook ruimte voor aanvullende gesubsidieerde activiteiten die door Dezo en Duursamen zijn uitgevoerd. Voor de effectiviteit en duidelijkheid naar de huiseigenaar toe, is onderlinge afstemming cruciaal. Na drie jaar volgt er dit jaar een nieuwe open en transparante uitvraag om particulieren optimaal te ondersteunen. De gemeente neemt hier (conform het klimaatakkoord) zijn verantwoordelijkheid in zijn regierol. Ook Duurzamen en Dezo kunnen zich hiervoor inschrijven.*

Invulling van de motie "Ontzorgen van inwoners bij de energietransitie"

DuurSamen, DEZo, Piëzo en Reimarkt zijn druk bezig om invulling te geven aan de motie "Ontzorgen van inwoners bij de energietransitie". Verwachting is dat het plan in het 1^e kwartaal van 2020 opgeleverd gaat worden. Het is wel duidelijk dat er meer financiering nodig zal zijn dan wat er nu beschikbaar is gesteld.

Financiering voor langere termijn

Met de huidige korte termijn financiering (kleine bedragen en termijnen van een jaar) kunnen de betrokken partijen niet verder professionaliseren. Met langere termijn financiering kunnen er structureel mensen en middelen ingezet worden die de energietransitie kunnen aanjagen.

Revolverend fonds

Er zijn projecten waar met name DEZo nu niet aan begint omdat de kosten voor voorfinanciering te hoog zijn. Zonneparken, windturbines en duurzame warmtebronnen kennen behoorlijke investeringskosten en verdienen zich vaak pas na 15 tot 30 jaar terug. Hiervoor zou het revolverend fonds een mooie oplossing zijn.

Uitdagingen aan de Raad

Stimuleer participatie

Maak gebruik van de ondersteunende diensten van de 'Participatie coalitie' en breng ambtenaren en ter zake kundige en betrokken inwoners bij elkaar bij de ontwikkeling van visie, plannen en projecten.

➔ *De gemeente gaat hierover graag in gesprek.*

Lange termijn financiering

Stel langlopende financiering (10-15 jaar) beschikbaar zodat betrokken partijen verder kunnen professionaliseren en kunnen investeren in projecten.

➔ *Inzet is het professionaliseren van trajecten. Een subsidie gaat naar een traject en als dat zich bewijst, wordt het gecontinueerd of beëindigd.*

Geef prioriteit aan collectieve zonneparken

Om Zoetermeer energieneutraal te maken is elk beschikbaar oppervlak van belang. Voorkom dat er oppervlak onbenut blijft vanwege toepassen van opwek voor alleen eigen gebruik.

- ➔ *In het programma is een verkenning aangekondigd naar de ruimtelijke mogelijkheden en de wenselijkheid van windenergie en zonneparken als bouwsteen voor de omgevingsvisie. Graag willen we op basis van de resultaten van deze verkenning met Dezo een verkennend gesprek voeren.*

Wees eerlijk en duidelijk in visies en plannen

Het is niet mogelijk om in de toekomst te kijken maar het is wel mogelijk om aan te geven wanneer mogelijke toekomstige oplossingen geïntroduceerd kunnen worden. In de huidige plannen worden hier geen uitspraken over gedaan waardoor inwoners gaan wachten om te voorkomen dat ze verkeerde investeringen doen. Wees duidelijk dat wanneer bijvoorbeeld voor een warmtenet gekozen wordt dat die pas over 10, 20 of 30 jaar in productie genomen kunnen worden.

- ➔ *De nog op te stellen transitievisie warmte is conform het klimaatakkoord hiervoor bedoeld.*

Regel voorfinanciering om energiearmoede tegen te gaan

Een (renteloze) lening vanuit het revolverend fonds of een bankgarantie, zodat er bij de BNG tegen lagere tarieven geleend kan worden, maakt het mogelijk dat mensen met een kleine beurs ook deel kunnen nemen in postcoderoosprojecten.

- ➔ *De gemeente is erg terughoudend in het afgeven van bankgaranties. Hier hebben diverse raadsdebatten over plaatsgevonden. Afgeven van een bankgarantie voor dit doel zou niet in het gemeentelijk beleid passen.*

